

Oslo kommune
Utdanningsetaten

LUS og litteratur

Eksempelsamling. Forslag til litteratur

Et samarbeidsprosjekt mellom Deichmanske bibliotek, LUS-skoler og Utdanningsetaten
3. utgave, august 2010

Forord

3. utgave av "LUS-listen" foreligger her. Antallet titler er omtrent det samme som i tidligere lister, men flere eldre titler er byttet ut med nyskrevet litteratur. Listen er utvidet med enkel faglitteratur egnet til lystlesing.

Vår målsetning er fortsatt å vise eksempler på mangfoldet av bøker som finnes for barn og unge som leser med en lavere LUS-kvalitet enn alderen skulle tilsi. Listen omfatter litteraturforslag til aldersgruppen 10 – 15 år. Bøker med størst appell til barn i småskolealder er ikke tatt med her.

Arbeidsgruppen ser med glede at det har blitt flere lettlestbøker å velge blant de siste årene, men vi konstaterer også at ikke alt som merkes "lettlest" er like lett tilgjengelig for lesere som strever.

Kvalitetsgruppene fra tidligere lister er beholdt, men titler som befinner seg i ytterkant av spennet, er uthevet med fet skrift, slik:

13-15 Kinney, Jeff: En pingles dagbok : Greg Heffleys dagbok

Vårt håp er at "LUS-listen" vil fungere som hjelpemiddel for dem som arbeider med LUS og skal inspirere barn og unge til å velge en ny bok de har lyst til å lese – på sitt nivå. Bak hver av titlene i listen skjuler det seg mange flere. Bruk listen som et startsted til å bli kjent med nye forfatterskap og nye serier. La elevene dine se at du leser, og del leseopplevelsene med hverandre.

For mer informasjon, se tidligere forord.

LUS og litteratur

Forord til 2. utgave, 2008

Lesing er en grunnleggende ferdighet. Leseopplæringen foregår gjennom hele det 13-årige skoleløpet.

Gjennom lesing får elevene del i tekstkulturen, og kan i stadig økende grad utvikle evnen til å tolke og forstå ulike tekster. Dermed får de erfaringer som gir mulighet for læring og opplevelse og for å forstå seg selv og samfunnet (Læreplanverket for Kunnskapsløftet, 06, s. 44)

Litteraturforslagene i dette dokumentet har blitt til i et samarbeid mellom bibliotekarer fra Deichmanske bibliotek, biblioteklærere ved osloskoler som benytter LUS og Utdanningsetaten i Oslo.

Listen er utarbeidet for dem som arbeider med LUS og kjenner vurderingsverktøyet. Listen er ment som **en eksempelsamling** til hjelp i litteraturveiledningen av barn og unge som leser med en lavere LUS-kvalitet enn alderen skulle tilsi.

Vi har lagt særlig vekt på lettlest litteratur som kan fenge aldersgruppa 10 – 15 år. Listen inneholder både nye bøker og eldre, lesbar litteratur som finnes på skole- og folkebiblioteket. Listen er dermed ikke en ren innkjøpsliste for skoler som skal i gang med LUS. Dette er heller ingen oversikt over det ypperste som er skrevet for barn- og unge i vår tid og som alle barn må lese. Vår hensikt er å inspirere til større litteraturtilfang i skolen, ikke hindre elevenes egne valg av bøker eller annen litteraturformidling.

Det er en utfordring å ha et utvalg litteratur som gjør at alle elever finner noe de er interessert i å lese, og som de ut i fra sin leseferdighet mestrer. Målet er at elevene får lyst til å lese, utvikler sin lesekompetanse og kan forholde seg til ulike sjangere med stadig mer komplekst innhold både når det gjelder skjønnlitteratur og sakprosa.

På skoler som benytter leseutviklingskjemaet (LUS), vil det ofte bli diskusjoner om hvilken litteratur som passer til de ulike kvalitetene i LUS. Elever i ulik alder, med ulike interesser, ulikt modningsnivå og språklig bakgrunn vil kunne lese med samme kvalitet, og dermed ha behov for litteratur av samme vanskegrad.

Ingen bøker er i utgangspunktet "LUS-bøker" eller "LUS-litteratur". Litteraturutvalget innen hver gruppe av "kvaliteter" i listen vil derfor variere, men felles for bøkene er at de kan leses av elevene når de har nådd visse kvaliteter i sin leseutvikling.

Bøkene i listen er organisert etter kvalitetene i LUS og etter aldersnivå. Bøkene er valgt ut fra ulike kriterier som aldersadekvat innhold, språklig tilgjengelighet, skrifttype, illustrasjoner og popularitet. Bøkene kan leses både "opp og ned", både i alder og kvalitet avhengig av elevenes interesse og forforståelse. De øverste LUS-kvalitetene er ikke representert i oversikten. Når elever har nådd kvalitet 18a i sin leseutvikling, vil de ha gode forutsetninger til selv å velge litteratur.

I våre vurderinger har vi tatt lite hensyn til om boka er filmatisert, utgitt som lydbok, eller på annen måte gjort tilgjengelig for elevene, selv om det vil øke elevenes forforståelse og gjøre teksten lettere tilgjengelig. Bøker er heller plassert "opp" i LUS-kvalitet og alder for å sikre gode leseopplevelser og mestringsfølelse.

Første utgave av eksempelsamlingen kom våren 2007. Denne 2. utgaven er utvidet med nye boktips. Blant titlene som var med i forrige liste, er det gjort enkelte endringer i LUS-plassering og aldersnivå. Endringene er basert på erfaringer vi har gjort oss i arbeidet med listen og på tilbakemeldinger fra LUS-skoler.

Eksemplarsamlingen er ikke endelig. Den tverrfaglige litteraturgruppen fortsetter sitt arbeid, og listen vil bli fortløpende oppdatert i LUS-rommet i Fronter og på Deichmanske biblioteks hjemmeside.

Forklaring til kolonnene i litteraturoversikten

Klassetrinn:

Det angir hvilken aldersgruppe vi mener boken vil ha størst appell til. Det går på tema, innhold og interesseområder samt hvordan stoffet er behandlet.

Serie:

Forlagene utgir mange av sine bøker i serier uten at bøkene innholdsmessig har noe med hverandre å gjøre. Navnet på serien kommer i denne kolonnen.

Forts.serie:

Det er bøker som handlingsmessig er fortsettelsesbøker. Det er bøker som kan være frittstående fortsettelser eller som bør leses i rekkefølge. Vi har valgt å ta med første bok i serien. Dersom det er stort spenn i alder eller lesenivå, er flere titler i serien tatt med.

År:

Flere av titlene har kommet i flere utgaver. Vi har vurdert denne utgaven.

Sjanger:

Her opplyser vi kun om hovedsjanger. For ytterligere opplysninger om bokens innhold må man gå til andre kilder. Skole- eller folkebiblioteket kan hjelpe med mer informasjon.